

QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASIDA USAQLAP HAM KOTERE SATIW TOVAR AYLANISI

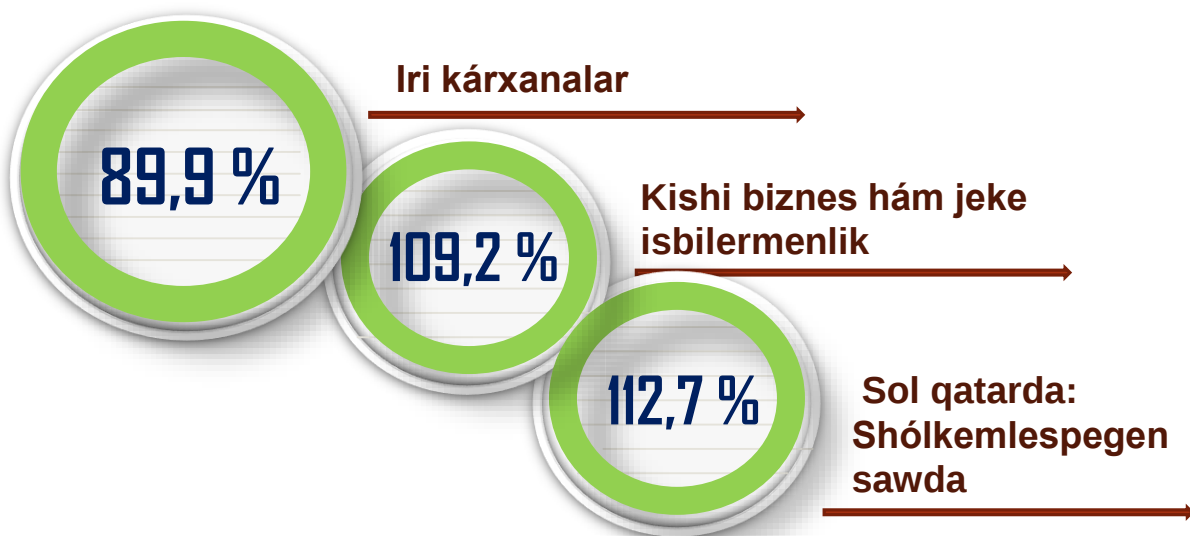
*Dáslepki maǵlıwmat
2024-jıl yanvar-sentyabr*

*Sırtqı ekonomikalıq baylanıs hám sawda
statistika bólimi
Tel. 61-222-67-45*

Statistikaliq maǵlıwmatlar jámiyette ámelge asırılıp atırǵan sociallıq-ekonomikalıq hádiyse hám processlerdi xarakteristikalar hám basqarıwdıń eń áhmiyetli quralı esaplanadı. Házirgi waqıtta joqarı sapalı statistikaliq maǵlıwmatlardan paydalanbastan mámleket siyasatında durıs basqarıw qararların qabıllaw imkansız. Solar qatarında sawda statistikası kórsetkishlerin júzege keltiriw de áhmiyetli esaplanadı. Sol qatarda, kótere sawda hám usaqlap satıw sawdası hámde ulıwmalıq awqatlanıw kárxanaları sawda aylanısı statistikaliq kórsetkishi usılar qatarınan orın iyeleydi.

Usaqlap satıw tovar aylanısınıń ósiw pátleri , % te

2024-jıl 1-oktyabr jaǵdayında usaqlap satıw tovar aylanısında sawda alıp barıp atırǵan sawda kárxanaları sanı **4 589** den ibarat bolıp, sodan iri kárxanalardıń sanı **75** dana, kishi kárxana hám mikrofirmalar sanı **4 514** dananı quraydı.

Sol qatarda, sawda tarawında yuridikalıq shaxs payda etpey turıp sawda alıp barıp atırǵan JTI ler hám (fizikalıq shaxslardıń) gúzetiwleri arqalı jıyalǵan maǵlıwmatlar, usaqlap satıw tovar aylanısı kórsetkishlerine kiritilgen.

Usaqlap satıw tovar aylanısı – sawda tarawında juwmaqlawshı tutınıw ushın xalıqqa tovarlardı danalap yáki kóp bolmaǵan muǵdarlarda naq pulǵa (bank kartaları arqalı) satıwdı kózde tutatuǵın taraw.

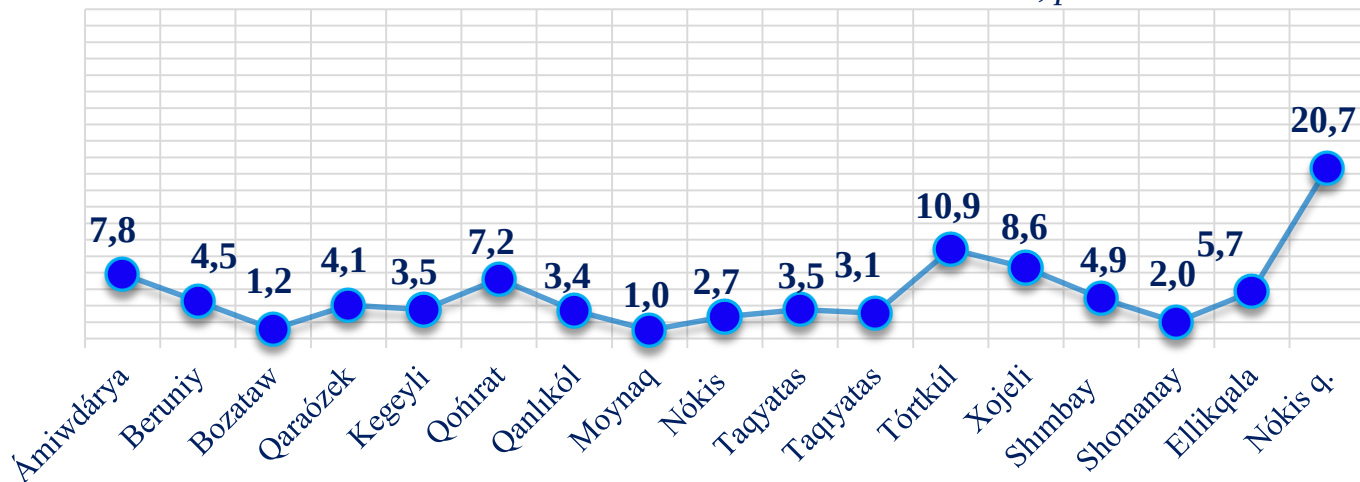
Joqarida atap ótilgen isbilermenlik subyektlari is ilajlari nátiyjesinde, 2024-jıldıń yanvar-sentyabr aylarında respublikanıń usaqlap satiw tovar aylanısı **8 789,5** mlrd. somdı qurap, 2023-jıldıń yanvar-sentyabr aylarına salıstırǵanda **108,5** % ke jetti.

Atap aytqanda, iri kárxanalardıń tovar aylanısı **272,5** mlrd. somdı (ósiw páti **89,9** %), kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleriniń tovar aylanısı **8 517,0** mlrd. somdı (ósiw páti **109,2** %), usıdan shólkemlespegen sawda tovar aylanısı **1 090,3** mlrd. somdı (ósiw páti **112,7**%) quradı.

	Jámi mlrd. som	2023-jıl yanvar-sentyabr aylarına salıstırǵanda procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	8 789,5	108,5
Nókis qalası	1 818,1	114,0
rayonlar:	-	
Ámiwdárya	687,8	106,3
Beruniy	398,3	106,2
Bozataw	102,3	105,9
Qaraózek	358,1	103,8
Kegeyli	308,7	105,9
Qońırat	636,2	107,0
Qanlıkól	298,1	104,9
Moynaq	90,1	102,9
Nókis	233,6	106,5
Taqiyatas	309,6	104,6
Taxtakópir	270,3	106,3
Tórtkúl	956,3	111,1
Xojeli	756,6	106,4
Shımbay	429,6	110,0
Shomanay	175,0	104,8
Ellikqala	501,2	107,4

2024-jıldıń yanvar-sentyabr aylarında, 2023-jıldıń yanvar-sentyabr aylarına salıstırǵanda respublikanıń Tórtkúl (**111,1**%), Shımbay (**110,0**%), Ellikqala (**107,4**%) rayonları hám Nókis qalasında (**114,0**%) usaqlap satiw tovar aylanısında úlesi joqarı boldı.

Úlesi, procentte

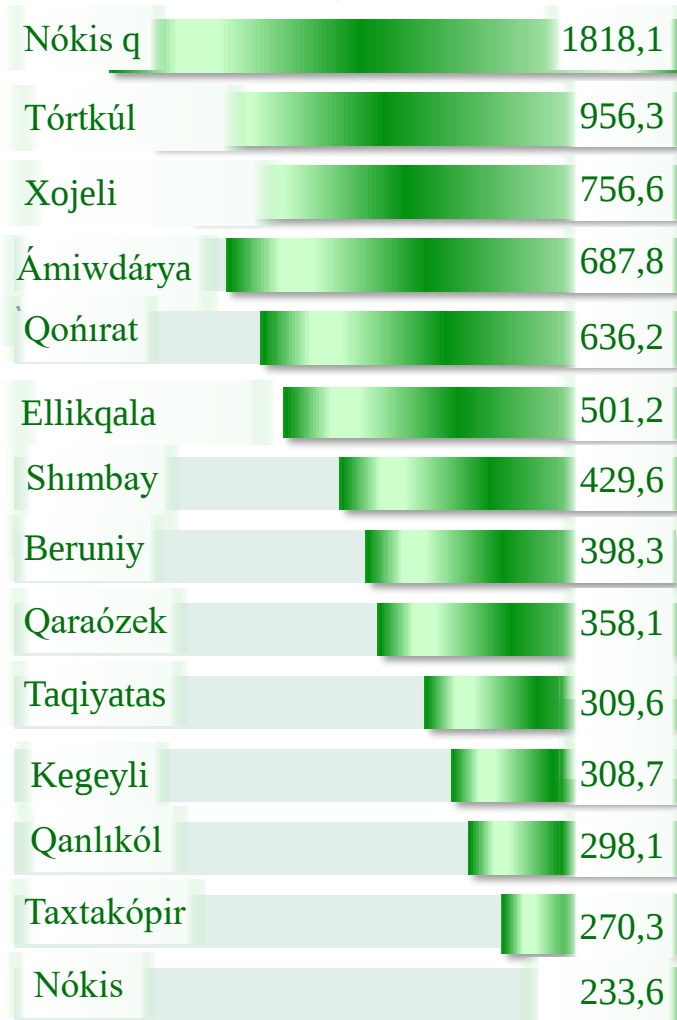

Respublika usaqlap satıw tovar aylanısında eń joqarı úlesti Nókis qalası 20,7 % penen 1 818,1 mlrd. somdı quradı.

Respublika usaqlap satıw tovar aylanısında eń tómén úlesti bolsa, Moynaq rayonu 1,0 % penen 90,1 mlrd. somdı quradı.

2023-jıldıń mas dawirine salıstırǵanda, usaqlap satıw tovar aylanısında bárshe aymaqlarında ósiw pátı gúzetildi.

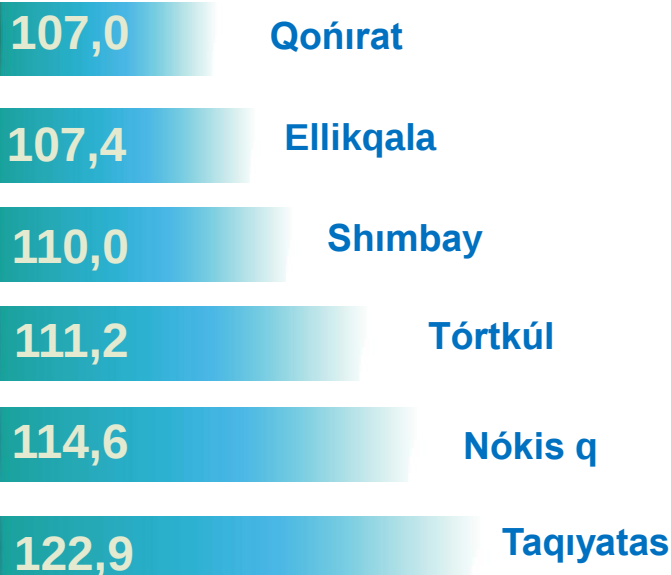
Kólemi, mlrd. som

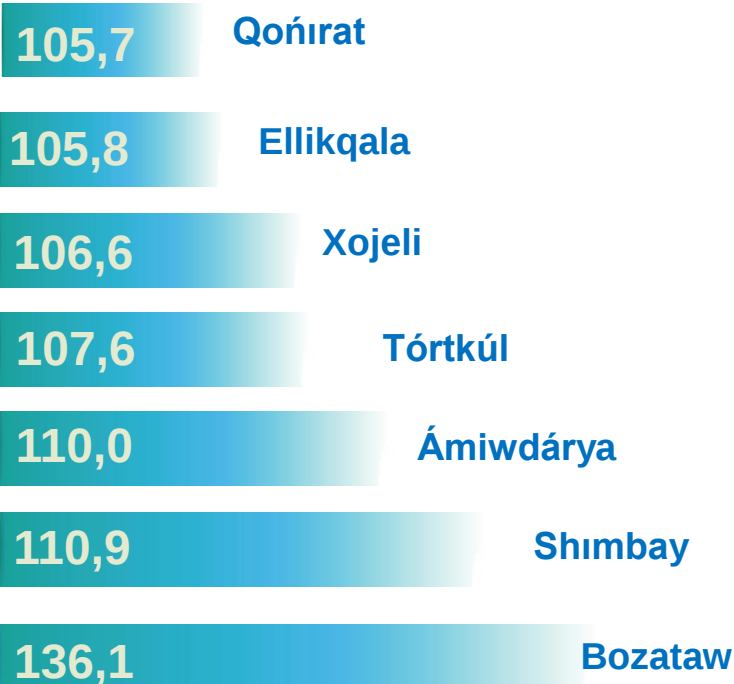
Kishi biznes hám jeke isbilermenlik kárxanalarınıń eń joqarı ósiw pátine iye aymaqlar (procentte)

Kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleriniń usaqlap satıw tovar aylanısı kólemi statistikalıq esap-kitaplarǵa qaraǵanda, **8 517,0 mlrd.** somdı qurap, 2023-jıldıń yanvar-sentyabr aylarına salıstırǵanda **9,2 %** ke kóbeydi. Respublika kóleminde bul sektordıń jámi usaqlap satıw tovar aylanısındaǵı úlesi **96,9 %** ti quradı.

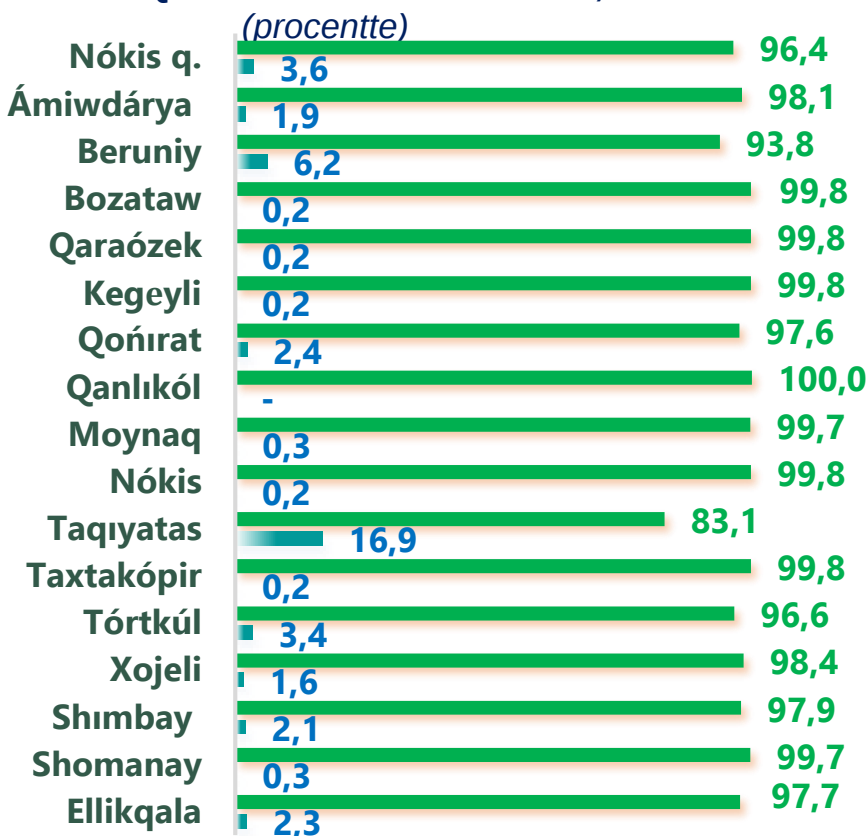

Usaqlap satıw tovar aylanısı quramında iri kárxanalardıń tovar aylanısı kólemi, 2023-jıldıń yanvar-sentyabr aylarına salıstırǵanda **89,9 %** ke ósti hám **272,5 mlrd.** somdı quradı. Bul ulıwma sawda kólemniń **3,1 %** úlesine tuwrı keldi.

Iri kárxanalardıń eń joqarı ósiw pátine iye aymaqlar (procentte)

USAQLAP SATIW TOVAR AYLANÍSÍNDA IRI KÁRXANALAR, KISHI BIZNES HÁM JEKE ISBILERMENLIK SUBYEKTLERINIŇ AYMAQLAR KESIMINDEGI ÚLESİ,

Iri kárxanalar

Kishi biznes hám jeke isbilermenlik

Analiz nátiyjelerine tiykar usaqlap satıw tovar aylanısındaǵı kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleriniŇ úlesi boyınsha Qaraózek (**99,8 %**), Nókis (**99,8 %**) hám Qanlıkól (**100,0%**) rayonları jetekshilik etpekte. Usaqlap satıw tovar aylanısı quramındaǵı iri kárxanalardıń úlesi **3,1 %** ti qurap, eń joqarı úles Taqıyatas (**16,9%**), Beruniy (**6,2%**), Nókis qalası (**3,6%**) hám Tórtkúl (**3,4%**) rayonlarında gúzetildi.

3,1%

96,9%

Iri kárxanalar

Kishi biznes hám jeke isbilermenlik

Aymaqlar kesimindegi maǵlıwmat,
mıń. somda

Nókis qalası

5 325,4

Ámiwdárya

3 223,2

Beruniy

1 928,7

Bozataw

4 671,1

Qaraózek

6 571,5

Kegeyli

4 115,5

Qońırat

4 664,1

Qanlıkól

5 520,2

Moynaq

2 672,3

Nókis

4 302,3

Taqiyatas

4 020,2

Taxtakópir

6 948,3

Tórtkúl

4 156,0

Xojeli

5 856,1

Shimbay

3 703,4

Shomanay

3 007,6

Ellikqala

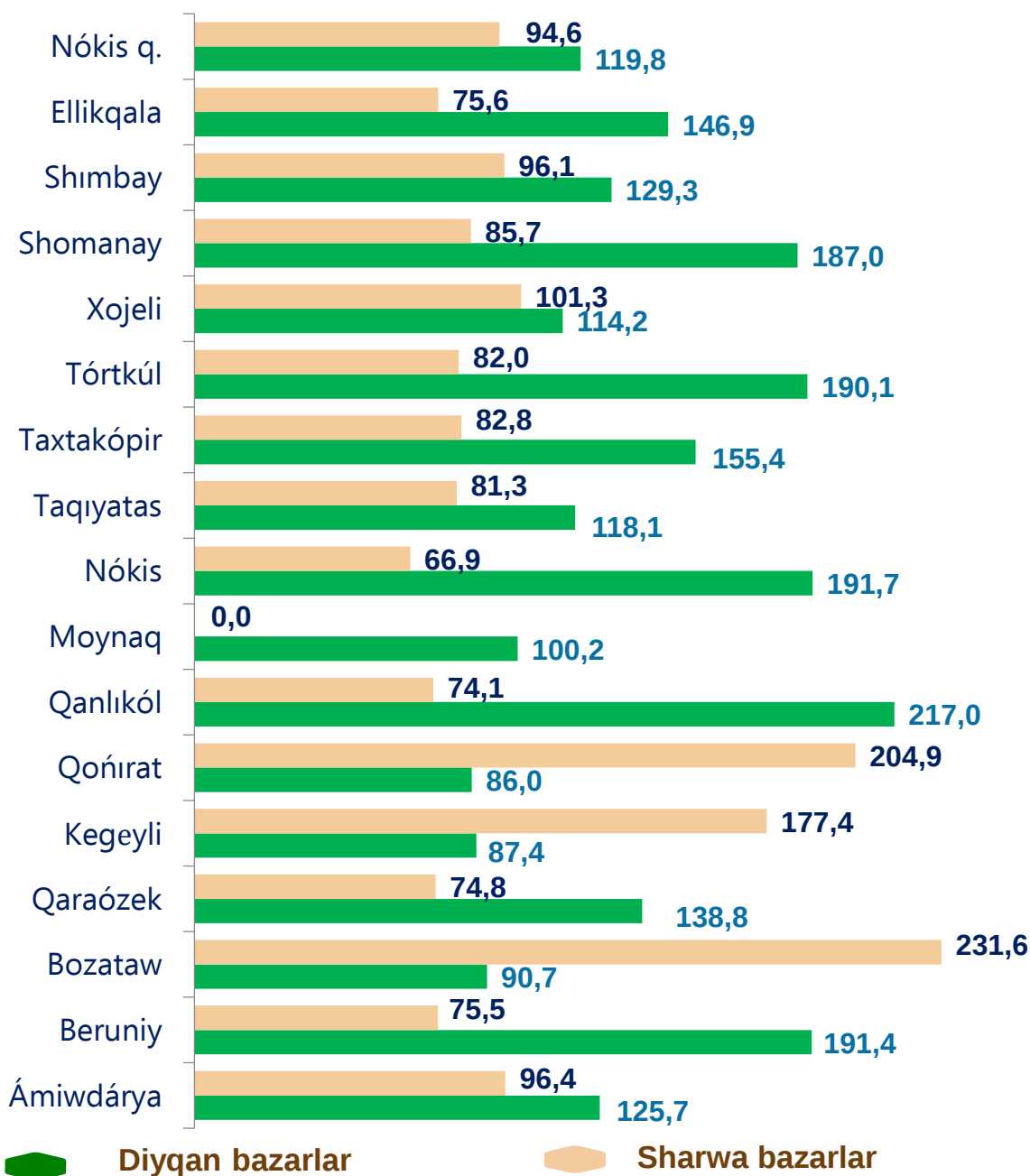
2 912,0

2024-jıldıń yanvar-sentyabr ayları jaǵdayına ortasha xalıqtıń jan basına usaqlap satıw tovar aylanısı **4 367,2** mıń. somdı (2023-jıldıń yanvar-sentyabr aylarına salıstırǵanda **107,0** %) quradı. Bul kórsetkishti aymaqlar kesiminde salıstırǵanda eń joqarı kólem Taxtakópir (6 948,3 mıń. som), Qaraózek (6 571,5 mıń.som) hám Xojeli (5 856,1 mıń.som) rayonları esabına tuwrı keldi.

Ishki sawda kórsetkishlerin payda etiwde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı da esaplandı. Buğan diyqan (azıq-awqat) bazarı hámde sharwa malları, quslar hám basqa haywanlar bazarında fizikalıq shaxslar tárepinen ámelge asırılğan sawda kólemleri kiredi. Shólkemlespegen sawda quramına fizikalıq shaxslar (diyqanlar)dıń úy xojalıǵında óz kúshleri menen jetistirgen awıl xojalıǵı ónimleri esapqa alınadı.

Aymaqlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı ósiw pátı, procentte

SHÓLKEMLESPEGEN SAWDA TOVAR AYLANÍSÍNDÁ DIYQAN HÁM SHARWA* (QUSLAR) BAZARLARÍNÍN TIYKARǴÍ KÓRSETKISHLERI

8

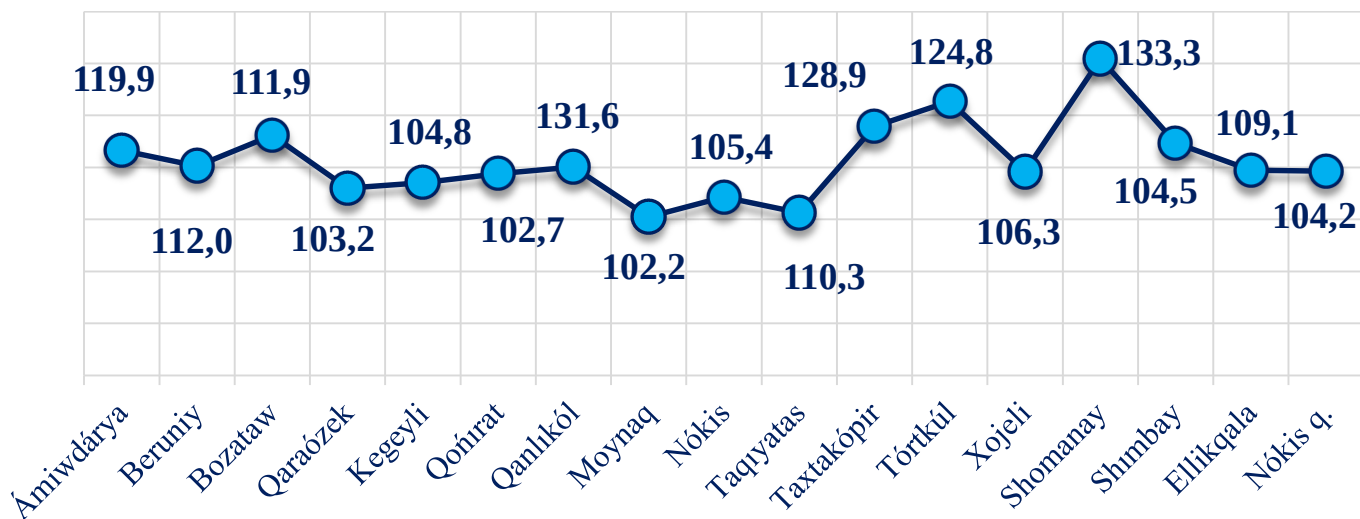
Diqqan (azıq-awqat) bazarı – keń túrdegi awıl xojalıǵı azıq-awqat ónimleriniń hám onı qayta islewden alınatuǵın ónimlerdiń sawda prilavka, sawda orınları, turaqlı sawda orınları (sol qatarda sawda pavilonları, kiyoskaları)nan paydalanǵan jaǵdayda usaqlap satıwdı júzege keltiretuǵın turaqlı yamasa waqtınsha ámel etiwshi múlki kompleks esaplanadı

	Jámi, mlrd. som	2023-jıl yanvar- sentyabr aylarına salıstırǵanda, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	695,6	136,9
Nókis qalası	89,7	119,8
rayonlar:		
Ámiwdárya	54,6	125,7
Beruniy	44,9	191,4
Bozataw	15,5	90,7
Qaraózek	30,7	138,8
Kegeyli	50,9	87,4
Qońırat	42,0	86,0
Qanlıkól	21,1	217,0
Moynaq	12,4	100,2
Nókis	25,1	191,7
Taqıyatas	19,2	118,1
Taxtakópir	28,1	155,4
Tórtkúl	84,6	190,1
Xojeli	47,6	114,2
Shımbay	61,3	187,0
Shomanay	15,6	129,3
Ellikqala	28,7	146,9

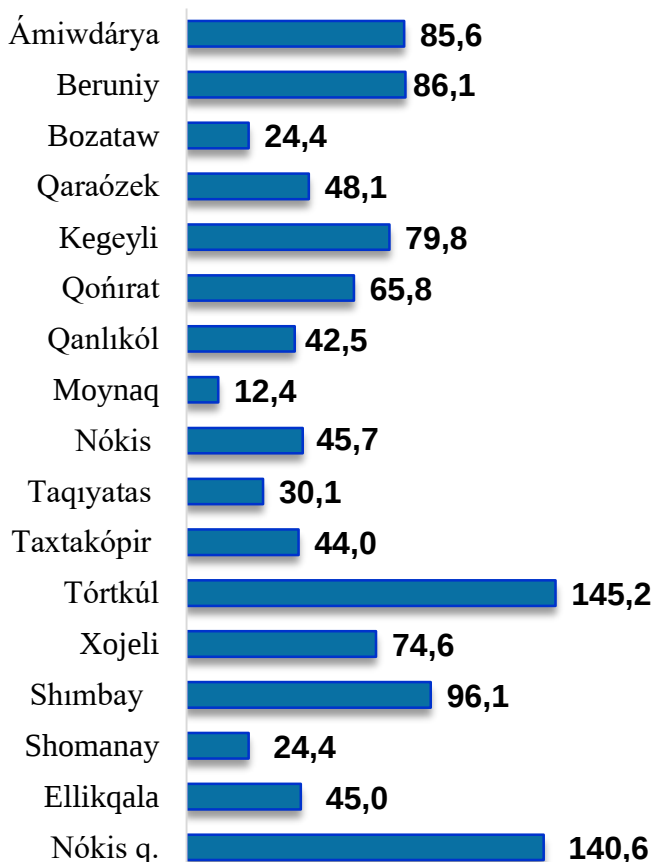
* – xojalıq júrgiziwshi subyektler hám jeke tártiptegi isbilermenler (JTI) di qospaǵan jaǵdayda ;

–fizikalıq shaxslar (diyqanlar)dıń úy xojalıǵında óz kúshleri menen jetistirgen awıl xojalıǵı ónimleri hám sharwa (quslar) malları satılıwı esapqa alınǵan.

Aymaqlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı ósiw páti, procentte

Qala hám rayonlar kesiminde shólkemlespegen sawda tovar aylanısı kólemi (mlrd. sum)

Qaraqalpaqstan Respublikası boyınsha 2024-jıldıń yanvar-sentyabr aylarında shólkemlespegen sawda tovar aylanısı **1 090,3** mlrd. somdı qurap, 2023-jıldıń yanvar-sentyabr aylarına salıstırǵanda **112,7** % ti quradı. Sol qatarda, 12 bazar hám 12 bazar (sharwa) (aylıq) gúzetiwleri maǵlıwmatlarına tiykarlanıp, diyqan bazarlarda sawda tarawı menen shuǵıllanatuǵın fizikalıq shaxslardıń úy xojalıqlarında jetistirgen ónimlerin satıw kólemi **695,6** mlrd. somdı (**136,9** %), sharwa malları hám quslar satıwshı fizikalıq shaxslardıń sawda aylanısı kólemi **394,7** mlrd somdı (**85,9** %) ti quraydı.

2024-jıldıń yanvar-sentyabr aylarında respublikanıń bárshe aymaqlarında jaylasqan diyqan bazarlarında awıl xojalıǵı ónimlerin satıwshı fizikalıq shaxslardıń tańlanba gúzetiwi ótkizildi. Gúzetiw nátiyjelerine tiykar sawda aylanısı kólemi **695,6** mlrd. somdı quradı. Bunda tiykarǵı úlken kólem jańa úzilgen awıl xojalıǵı ónimleri sawdasına (**353,4** mlrd. som) tuwrı keldi.

Shólkemlespegen sawda aylanısında awıl xojalıǵı ónimleri sawdası kólemi hám úlesi

Jańa úzilgen awıl xojalıǵı ónimleri 353,4 mlrd. som 50,8 %	Nan hám nan ónimleri 39,9 mlrd. som 5,7 %	Dán ónimleri (másh, lobiya, gúrish hám basqalar) 87,3 mlrd. som 12,6 %
Tawıq góshi 35,1 mlrd. som 5,0 %	Qaqlangan awıl xojalıǵı ónimleri (ǵoza, badam, piste hám basqalar) 20,3 mlrd. som 2,9 %	Máyek 34,3 mlrd. som 4,9 %
Dámberiwshiler 20,6 mlrd. som 3,0 %	Sút hám sút ónimleri (sır, brinza,...) 36,2 mlrd. som 5,2 %	Sharwa malları hám quslar ushın hár qıylı jem-ot 25,5 mlrd. som 3,7 %
Duzlangan ónimler 23,7 mlrd. som 3,4 %	Gúller, ósimlik hám nálleri (dekorativ hám awıl xojalıǵı) 19,3 mlrd. som 2,8 %	Azıq-awqat emes tovarlar - mlrd. som - %

2024-jıldıń yanvar-sentyabr aylarında respublikanıń bárshe aymaqlarında jaylasqan sharwa(quslar) bazarlarında quslar hám sharwa mallardı satıwshı fizikalıq shaxslar tańlanba gúzetiwi ótkerildi. Gúzetiw nátiyjelerine tiykar sawda aylanısı kólemi **394,7 mlrd. somdı** quradı. Bunda hár-qıylı jastağı qaramallar sawdası **345,3 mlrd. som**, qoy hám eshkiler – **56,8 mlrd. somdı**, atlar – **6,0 mlrd. somdı**, quslar – **2,7 mlrd. somdı** quradı.

Shólkemlespegen sawda aylanısında sharwa malları (quslar) sawdası kólemi hám úlesi

2 jastan úlken bolğan qara mallar 181,6 mlrd. som 46,0%	1 jastan 2 jasqa shekem bolğan jas mallar 83,1 mlrd. som 21,1 %	1 jasqa shekem bolğan qaramallar 80,6 mlrd. som 20,4 %
Qoylar 35,9 mlrd. som 9,1 %	Atlar 6,0 mlrd. som 1,5 %	Eshkiler 20,9 mlrd. som 5,3 %
Túye tawıq, úyrek, ğaz 1,8 mlrd. som 0,4 %	Tawıqlar 0,9 mlrd. som 0,2 %	Qoyanlar - mlrd. som -%
Quslar - mlrd. som -%		

2024-jıl 1-oktyabr jaǵdayına ulıwma awqatlanıw tarawındaǵı sawda kárxanaları sanı 1 111 dananı qurap, sonnan kishi kárxana hám mikrofırmalar sanı 1 111 dananı quraydı.

	Jámi mlrd. som	2023-jıl yanvar- sentyabr aylarına salıstırǵanda, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	7 451,6	111,5
Nókis qalası	124,2	109,6
rayonlar:		
Ámiwdárya	12,6	107,6
Beruniy	9,6	107,9
Bozataw	0,8	107,0
Qaraózek	7,3	107,0
Kegeyli	3,1	109,2
Qońırat	65,8	107,0
Qanlıkól	3,3	108,5
Moynaq	1,2	108,8
Nókis	2,5	109,7
Taqıyatas	6,5	107,2
Taxtakópir	1,9	109,5
Tórtkúl	17,9	107,1
Xojeli	15,9	108,0
Shımbay	8,1	110,6
Shomanay	1,4	110,2
Ellikqala	6,6	106,7

2024-jıldıń yanvar-sentyabr aylarında awqatlanıw kárxanalarınıń sawda aylanısı **7 451,6 mlrd.** somǵa jetti. 2023-jıldıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **111,5 %** ke kóbeydi. Bunda sawda aylanısınıń **100,0 %** úlesi kishi biznes hám jeke isbilermenlik subyektleri úlesine tuwrı keldi

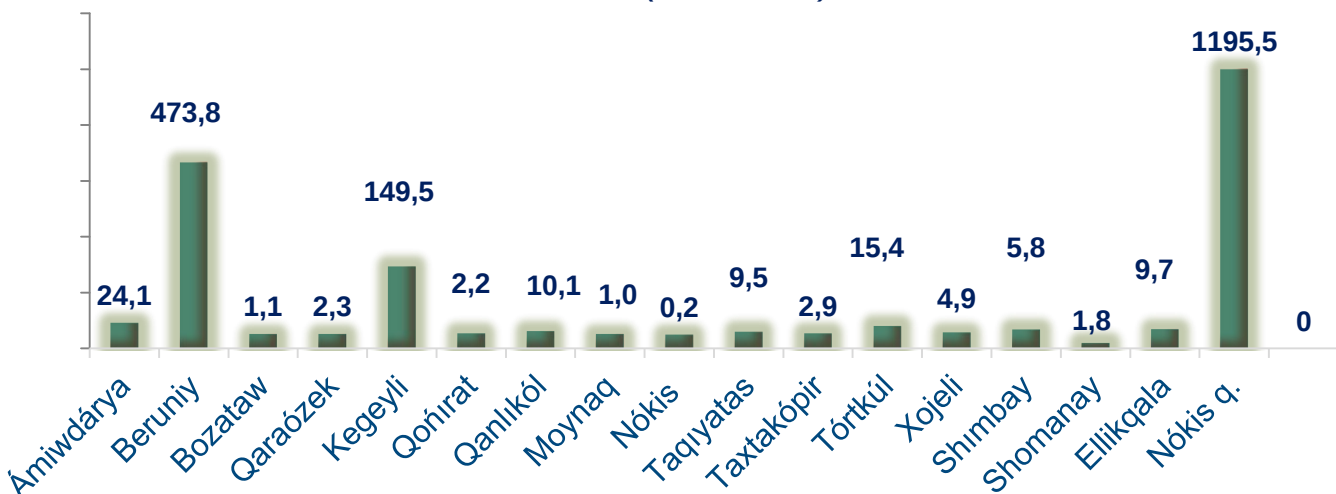
Avtotransport qurallari hám olardıń awısıq bólekleriniń kótere sawda hám usaqlap satıw towar aylanısı

Aymaqlar kesiminde maǵlıwmat

	Kólem, mlrd. som	Úlesi, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	1 909,9	100,0
Nókis qalası	1 195,5	62,6
rayonlar:		
Ámiwdárya	24,1	1,3
Beruniy	473,8	24,8
Bozataw	1,1	0,1
Qaraózek	2,3	0,1
Kegeyli	149,5	7,8
Qońırat	2,2	0,1
Qanlıkól	10,1	0,5
Moynaq	1,0	0,1
Nókis	0,2	0,0
Taqıyatas	9,5	0,5
Taxtakópir	2,9	0,2
Tórtkúl	15,4	0,8
Xojeli	4,9	0,3
Shımbay	5,8	0,3
Shomanay	1,8	0,1
Ellikqala	9,7	0,5

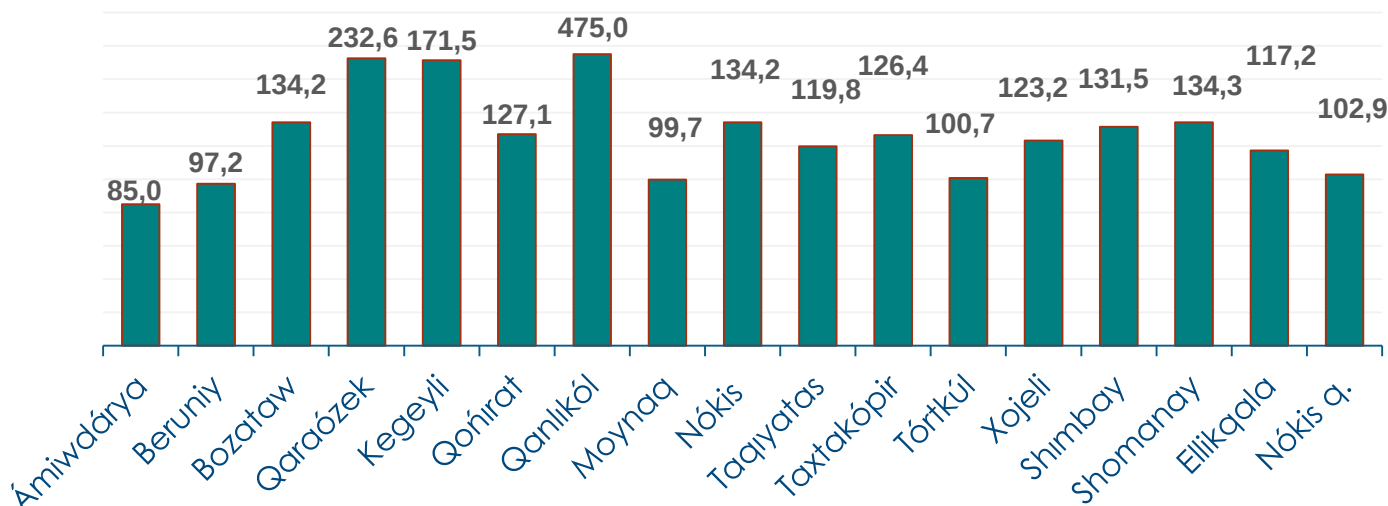
Bul kórsetkishti aymaqlar kesiminde salıstırǵanda eń joqarı kólem Nókis qalası (**1 195,5 mlrd. som**), Beruniy (**473,8 mlrd. som**) hám Kegeyli (**149,5 mlrd. som**) rayonları úlesine tuwrı kelmekte.

Avtotransport qurallari hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw towar aylanısı (mlrd. som)

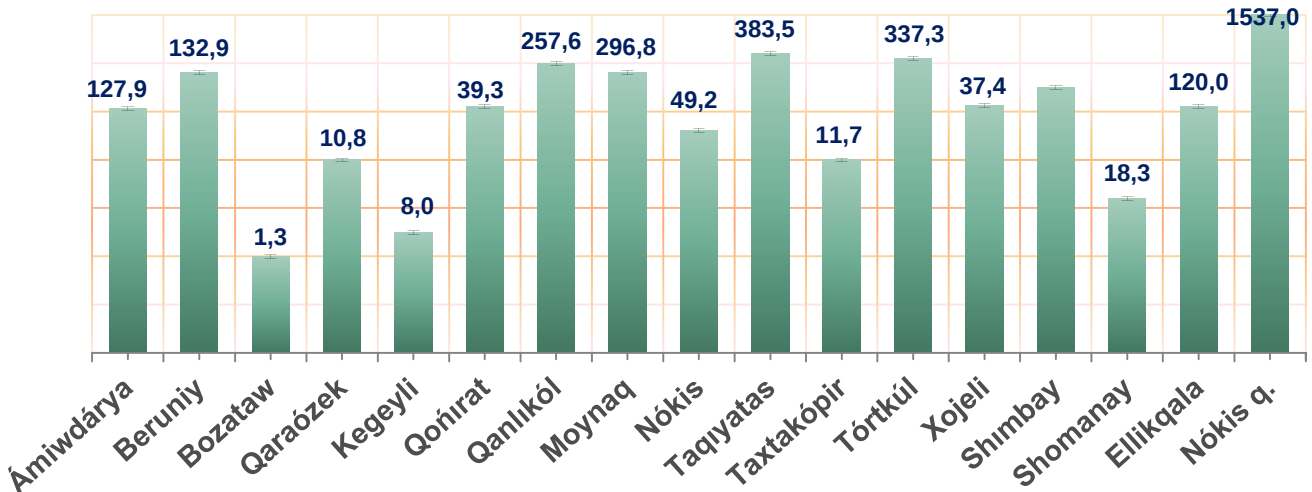
2024-jıl 1-oktyabr jaǵdayına avtotransport quralları hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw towar aylanısı (IFUT-2 45-bólim 45.2 va 45.40.3 kodlarına tısqari–motorlı transport quralları hám motocikllardı ońlaw hám texnikalıq xızmetler) **1 909,9 mlrd. somdı** quradı hám ótken jıldıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **105,2 %** ke kóbeydi. Sonday-aq, iri kárxanalar sawda kólemi **638,3 mlrd. som** (ósiw pátı **90,6 %**), kishi isbilermenlik hám jeke isbilermenlik sawda kólemi – **1 271,6 mlrd. somdı** (ósiw pátı – **114,5 %**) quradı.

Avtotransport qurallari hám olardıń awısıq bólekleri kótere sawda hám usaqlap satıw aylanısı ósiw pátı, procentte

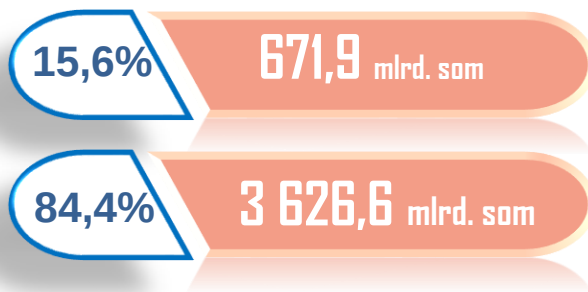
Kótere sawda tovar aylanısı – bul tovarlar ushın haq tólenetuǵın yáki tólenbegenligine qaramastan, qayta satıw maqsetinde satıp alınǵan hám isbilermenlik tarawında paydalanıw yáki óz paydalanıwı (qayta islew) ushın úshinshi tárep shólkemleri hám jeke tártiptegi isbilermenlerge ózgerilmegen jaǵdayda jiberilgen tovarlardıń qunı esaplanadı

Aymaqlar kesiminde kótere sawda tovar aylanısı , mlrd. somda

Qaraqalpaqstan Respublikası boyınsha 2024-jıldıń yanvar-sentyabr aylarında kótere sawda tovar aylanısı **4 298,5 mlrd. somdı** qurap, 2023-jıldıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **13,5 %** ti quradı.

Sawda aylanısı úlesi

Iri kárxanalar

**Mikrofirma hám kishi
kárxanalar**

Kishi bıznes subyektlerinin kótere sawda aylanısındaǵı úlesi statistikalıq esaplarǵa qaraǵanda **3 626,6 mlrd. somdı** qurap, 2023-jıldıń sáykes dáwirine salıstırǵanda **106,0%** ke tuwrı keldi. Respublikada usı sektordıń kótere sawda kólemindegi úlesi **84,4%** ti quraydı.

KÓTERE SAWDA AYLANÍSÍNDÁ IRI KÁRXANALAR HÁM KISHI BIZNES SUBYEKTLERINIŇ KÓLEMI HÁM ÓZGERIW PÁTLERI

2024-jıl 1-oktyabr jaǵdayına kótere sawda tarawında sawda kárxanaları sanı **1 587** dananı qurap, sodan, iri kárxanalar sanı **5 dananı**, kishi kárxanalar hám mikrofirmalar sanı **1 582** quraydı.

Kótere sawda tovar aylanısında joqarı ósiw pátlerine eń iri kárxanalar Nókis qalasında (**126,4 %**) hám Taqıyatas rayonında (**108,8 %**) gúzetildi

	Jámi mlrd. som	2023-jıl yanvar- sentyabr aylarına salıstırǵanda, procentte
Qaraqalpaqstan Respublikası	4 298,5	113,5
Nókis qalası	1 537,0	106,7
<i>rayonlar:</i>		
Ámiwdárya	127,9	118,8
Beruniy	132,9	103,0
Bozataw	1,3	107,1
Qaraózek	10,8	102,2
Kegeyli	8,0	103,1
Qońırat	39,3	116,0
Qanlıkól	257,6	681,1
Moynaq	296,8	105,4
Nókis	49,2	106,1
Taqıyatas	383,5	107,6
Taxtakópir	11,7	111,3
Tórtkúl	337,3	108,8
Xojeli	37,4	106,4
Shımbay	178,0	103,8
Shomanay	18,3	102,6
Ellikqala	120,0	108,4